

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49006, тел. 770-87-42, факс (056) 770-68-00
e-mail: osvita@adm.dp.gov.ua, <http://www.osvita-dnepr.com>, Код ЄДРПОУ 25927519

Керівникам органів управління
освітою райдержадміністрацій,
міських, селищних, сільських
рад, комунальних закладів
освіти Дніпропетровської
обласної ради

Щодо посилення
національно-патріотичного
виховання

Департамент освіти і науки облдержадміністрації наголошує на необхідності безумовного виконання Указу Президента України “Про Стратегію національно-патріотичного виховання”, наказів Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 “Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах”, від 29.07.2019 № 1038 “Про внесення змін до наказу міністерства освіти і науки України від 16.06.2019 № 641” та методичних рекомендацій (лист Міністерства освіти і науки України від 16.08.2019 № 1/9-523 “Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році”).

Додаток: на 32 арк. в електронному вигляді

Директор департаменту

О.В.ПОЛТОРАЦЬКИЙ

Федорченко Катерина Євгенівна, (056) 770 82 59

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код СДРПОУ 38621185

Департаменти (управління) освіти
і науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій

Заклади освіти

Заклади післядипломної
педагогічної освіти

Про національно-патріотичне виховання
у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році

Шановні освітяни!

21 травня 2019 року набув чинності Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» (далі – Указ Президента). Указом Президента визнається таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580 "Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки", що обумовило безстроковість дії акта Президента України та поширює його дію на всі вікові групи, а не лише на дітей і молодь.

Ключові положення Указу Президента були враховані при підготовці наказу Міністерства освіти і науки України від 29 липня 2019 року № 1038 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641» (далі – Наказ). Наказом викладено у новій редакції Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України (далі – Концепція), що і як Стратегія національно-патріотичного виховання, затверджена Указом Президента, поширюється на всі вікові групи, та Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України (далі – Заходи).

У новій редакції Концепції зокрема враховано незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, яка закріплена змінами до Конституції України, проведення операції Об'єднаних сил, відповідно до Указу Президента уточнено складові національно-патріотичного виховання.

Окремими напрямками реалізації цієї Концепції визначено:

- впровадження громадянської освіти в Україні у відповідності до Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, інших документів з розвитку громадянської освіти, №1/9-523 від 16.08.2019

8879346149

7058/0/20-19

Формування патріотизму в українському суспільстві залишається першочерговим як для держави, так і для системи освіти в цілому. У зв'язку з цим національно-патріотичне виховання є важливою складовою освітнього процесу.

Головне завдання закладів освіти - так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників-учителів, шкільне середовище виховували дітей у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності. Завдання педагогів полягає у тому, щоб слова «Україна», «патріотизм» набували для дитини особливого сенсу, тобто сприймалися «не лише розумом, а й серцем». Не менш важливим є повсякденне виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів – Герба, Прапора, Гімну. Важливим аспектом національно-патріотичного виховання є повага та любов до державної мови. Мовне середовище повинно впливати на формування учня-громадянина, патріота України.

Однією з основних тенденцій розвитку виховання в сучасній українській школі має стати пошук форм «діяльнісного патріотизму» (творчі групи, осередки, екскурсії, свята, ігри-драматизації, спортивні змагання, естафети, огляди-конкурси, олімпіади, шкільні музеї, тематичні стенди, кімнати, зали, галереї, виставки дитячої творчості, книжкові виставки, творчі завдання, проекти, звіти, індивідуальні роботи, театр-експромт, колективні творчі справи, колективне творче панно, флешмоби, виставки-конкурси, фестивалі, туристичні походи тощо).

Рекомендуємо під час проведення заходів організувати зустрічі з учасниками бойових дій, волонтерами; відвідування військовослужбовців, які отримали поранення та проходять реабілітацію; виступи дитячих творчих колективів та інше.

Варто зазначити, що питання національно-патріотичного виховання розкривається наскрізно в рамках програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей», яка розглянута та затверджена Вченими радами Інституту проблем виховання (протокол № 6 від 02 липня 2018 року) та Інституту модернізації змісту освіти (протокол № 7 від 26 вересня 2018 року). З програмою можна ознайомитися за посиланням <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>.

З метою вивчення та популяризації кращого педагогічного досвіду, в тому числі з питань національно-патріотичного виховання на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» розміщено банк даних досвіду виховної роботи (<https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robot/bank-dosvidu-vihovnoyi-roboti/>).

Національно-патріотичне виховання молодого покоління неможливе без відповідних заходів щодо відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат, перелік яких можна знайти за наступним посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-19>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29 07 20 19_р

м. Київ

№ 1038

Про внесення змін до наказу
Міністерства освіти і науки України
від 16.06.2015 № 641

Відповідно до підпунктів 18, 20 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630, та з метою приведення у відповідність наказу Міністерства освіти і науки України до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки»

НАКАЗУЮ:

1. Унести зміни в додатки до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах», виклавши у новій редакції Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України та Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, що додаються.

2. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І. А.) у встановленому порядку зробити відмітку у справах архіву.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Т. в. о. Міністра

П. К. Хобзей

Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641
(у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29 07 2019 р. № 10.38)

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське та євроатлантичне співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокomпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання, як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть розвиток держави як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін та до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу.

Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. При цьому потрібно враховувати, що Україна має древню і величну культуру та історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання дітей і молоді. Вони уже ввійшли до освітнього і загальновиховного простору, але нинішні суспільні процеси вимагають їх переосмислення, яке відкриває нові можливості для освітньої сфери.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у дітей та молоді повинно здійснюватися на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, зокрема, від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, учасників антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху. Також національно-патріотичне виховання має здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013 – 2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією.

Важливим завданням є розгляд порівняльно-історичних відомостей про переривання державності в інших європейських країнах, які сьогодні представлені потужними європейськими націями. Спеціального розгляду потребують історичні обставини, що призводять до переривання державницької традиції. На особливу увагу заслуговує формування української політичної культури в часи Речі Посполитої та Австро-Угорщини, нове осмислення ролі Кримського Ханату як держави кримськотатарського народу, включно з тривалим воєнним протистоянням і плідною військовою та культурною співпрацею.

Разом із тим, національно-патріотичне виховання не повинно прищеплювати ідеї культурного імперіалізму, тобто способу споглядання світу лише очима власної культури. Ця Концепція виходить з ідеї об'єднання різних народів, національних та етнічних груп, які проживають на території України, довкола ідеї української державності, українського громадянства, що виступають загальними надбаннями, забезпечують їхній всебічний соціальний та культурний розвиток. Українська держава заперечує будь-які форми дискримінації, підтримуючи всі мови і культури, що зазнали такої дискримінації в часи колоніальної залежності України.

На жаль, до сьогодні українська освіта не мала переконливої і позитивної традиції, досвіду щодо виховання патріотизму в дітей та молоді, у попередні часи боялися взагалі терміну “національний”, а “патріотичне виховання” сприймали винятково в етнонаціональному або неорадянському вимірі.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті країни;
- повага до прав людини;

- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- рівність всіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Відтак, враховуючи всі обставини, виникає потреба в актуалізації концепції, яка б визначала нову стратегію цілеспрямованого і ефективного процесу виховання суб'єкта громадянського суспільства, громадянина-патріота України.

1. Мета та завдання національно-патріотичного виховання в системі освіти України

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських об'єднань та благодійних організацій, сім'ї, закладів освіти, інших інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Метою національно-патріотичного виховання є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин. Воно сприяє єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави.

Складовою частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози – пріоритетною, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України як особливому виді державної служби. Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози. Робота з військово-патріотичного виховання має проводитися комплексно, спільними зусиллями органів державної влади та місцевого самоврядування, а також закладів освіти, сім'ї, громадських об'єднань та благодійних організацій, Збройних Сил України, інших силових структур.

Системна організація військово-патріотичного виховання має бути спрямована на підготовку до оволодіння початковою військовою підготовкою, військовими професіями, формування психологічної та фізичної готовності до

служби в Збройних Силах, задоволення потреби підростаючого покоління у постійному вдосконаленні своєї підготовки до захисту України.

Мета національно-патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до військовослужбовця як до захисника України, героя;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- культивування кращих рис української ментальності - працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

2. Принципи національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання спирається на загальнопедагогічні принципи виховання, такі як дитиноцентризм, природовідповідність, культуровідповідність, гуманізм, врахування вікових та індивідуальних особливостей. Водночас національно-патріотичне виховання має власні принципи, що відображають його специфіку. Серед них:

- *принцип національної спрямованості*, що передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури; поваги до культури всіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

- *принцип самоактивності й саморегуляції* забезпечує розвиток у вихованця суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень; виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;

- *принцип полікультурності* передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей,

культури, мистецтва, вірувань інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

- *принцип соціальної відповідності* обумовлює потребу узгодження змісту і методів національно-патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією, в якій організовується виховний процес, і має на меті виховання в дітей і молоді готовності до захисту України та ефективного розв'язання життєвих проблем;

- *принцип історичної і соціальної пам'яті* спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;

- *принцип міжпоколінної наступності*, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

3. Шляхи реалізації національно-патріотичного виховання в системі освіти України

3.1. Удосконалення нормативно-правової бази патріотичного виховання:

- підготовка нормативно-правових документів з питань національно-патріотичного виховання в системі освіти України, внесення відповідних змін до законодавства;

- розроблення державних і громадських заходів з інформаційної безпеки, спрямованих на запобігання негативним наслідкам впливу інформаційної війни, та розвиток критичного мислення;

- розроблення порядку державного фінансування заходів, спрямованих і на національно-патріотичне виховання;

- підготовка комплексної програми військово-патріотичного виховання та нормативно-методичного забезпечення її реалізації з метою виховання здорового підростаючого покоління, готового захищати національні інтереси та територіальну цілісність України;

- вироблення науково-теоретичних і методичних засад патріотичного виховання молоді: включення проблематики патріотичного виховання молоді до дослідницьких програм та планів наукових установ і закладів освіти (через історію можна показати, як державність поновлювали інші народи; через зарубіжну літературу показати, як ці народи утверджували свою ідентичність; через дисципліни природничо-наукового циклу розкрити здобутки українців у науці і техніці, якими слід пишатися тощо). Тільки цілісна і системна картина гарантуватиме досягнення мети Концепції;

- вивчення потреб молоді, зокрема шляхом проведення соціологічних досліджень;

- забезпечення активної участі сім'ї та родини в розвитку фізичного і морального здорової, патріотично налаштованої зростаючої особистості.

3.2. Діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері національно-патріотичного виховання:

- проведення заходів спрямованих на реалізацію патріотичного виховання в закладах системи освіти, культури, спорту;

- підтримка та сприяння волонтерським проектам, іншої громадської діяльності та самоорганізації українських громадян, спрямованої на заохочення

молоді до благодійних соціальних, інтелектуальних та творчих ініціатив і проектів на благо України;

- створення умов для популяризації кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, героїчного минулого і сучасного українського народу, підтримки професійної й самодіяльної творчості;

- активне залучення до патріотичного виховання дітей та молоді учасників бойових дій на Сході України, членів сімей Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції, операції об'єднаних сил та їхніх сімей, діячів сучасної культури, мистецтва, науки, спорту, які виявляють активну громадянську і патріотичну позицію;

- залучення молоді до участі у збереженні і підтримці єдності українського суспільства, у громадському русі задля громадянського миру і злагоди;

- сприяння спортивній і фізичній підготовці, спрямованій на утвердження здорового способу життя громадян з урахуванням принципів національно-патріотичного виховання;

- налагодження співпраці з військовими формуваннями України як мотивація готовності до вибору військових професій;

- сприяння роботі клубів за місцем проживання, закладів позашкільної освіти, центрів національно-патріотичного виховання, інших громадських об'єднань та благодійних організацій, які здійснюють патріотичне виховання молоді;

- утворення міжшкільних ресурсних центрів, що забезпечуватимуть викладання предмета «Захист Вітчизни»;

- удосконалення підготовки та перепідготовки кадрів, які займаються питаннями національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти, культури, спорту.

3.3. Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянським суспільством

- активне залучення до національно-патріотичного виховання громадських об'єднань та благодійних організацій, використання їхнього досвіду, потенціалу, методів роботи у вихованні патріотів України;

- організаційна та фінансова підтримка на конкурсній основі програм, проектів громадських організацій, спрямованих на національно-патріотичне виховання;

- долучення батьківської громадськості до популяризації кращого досвіду національно-патріотичного виховання;

- посилення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади стосовно національно-патріотичного виховання.

3.4. Інформаційне забезпечення національно - патріотичного виховання:

- організація у теле-, радіопрограмах, Інтернет-ресурсах та в друкованій пресі постійно діючих рубрик, що популяризують українську історію, боротьбу українського народу за незалежність, мову та культуру, досвід роботи з національно-патріотичного виховання різних соціальних інституцій; підтримка україномовних молодіжних засобів масової інформації;

- запобігання пропаганді в засобах масової інформації культу насильства, жорстокості і бездуховності, поширення порнографії та інших матеріалів, що суперечать загальнолюдським та національним духовним цінностям, заперечують суверенність Української держави;

- виробництво кіно - і відеофільмів, підтримка видання науково-популярної, наукової, художньої літератури національно-патріотичного спрямування;

- підготовка інформаційної та науково-популярної літератури для батьків з питань патріотичного виховання дітей та молоді у сім'ї; висвітлення в засобах масової інформації кращого досвіду родинного виховання;

- здійснення заходів щодо розширення фактографічної бази історичних подій, публікація розсекречених архівних документів, видання історичної науково-популярної літератури, довідкових матеріалів про здобутки України за роки незалежності, книг патріотичної спрямованості.

Процес патріотичного виховання дітей і молоді повинен мати випереджувальний характер, відповідати віковим і сенситивним періодам розвитку дитини та особистісним характеристикам.

4. Впровадження національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання в системі освіти впроваджується шляхом реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019, (далі – Стратегія), плану дій щодо реалізації Стратегії, державних цільових програм з питань з національно-патріотичного виховання (або програм, що пов'язані з національно-патріотичним вихованням), обласних, місцевих цільових програм з національно-патріотичного виховання (або програм, що пов'язані з національно-патріотичним вихованням) проведення Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання.

Окремими напрямками реалізації цієї Концепції є:

- створення сприятливих умов, встановлених на законодавчому рівні, для діяльності молодіжних організацій, насамперед для розвитку пластового руху в Україні та Спілки Української Молоді, що відновили свою діяльність в Україні із здобуттям незалежності;

- реалізація положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру "Сокіл" ("Джура") та плану заходів з його реалізації;

- впровадження громадянської освіти в Україні у відповідності до Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, інших документів з розвитку громадянської освіти.

5. Очікувані результати

У результаті впровадження системи національно-патріотичного виховання очікується:

- забезпечення у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті;

– зацікавленість молоді щодо служби у Збройних силах України, готовність до захисту України та виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, з метою становлення її як правової, демократичної, соціальної держави;

– збереження стабільності в суспільстві, соціальному та економічному розвитку країни, зміцнення її обороноздатності та безпеки;

– створення ефективної виховної системи національно-патріотичного виховання молоді;

– консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління.

Необхідною умовою втілення Концепції в практику є широке обговорення її положень і завдань, проведення конференцій, круглих столів, семінарів, що будуть актуалізувати порушені цією Концепцією питання і завдання та спонукатимуть до розроблення конкретних заходів з їх реалізації.

6. Індикатори ефективності

Індикаторами ефективності національно-патріотичного виховання в системі освіти України, зокрема, є:

- збільшення відвідуваності здобувачами освіти закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції Українського народу, а також експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;

- підвищення серед здобувачів освіти рівня знань про видатних особистостей українського державотворення, визначних українських учених, педагогів, спортсменів, військових, підприємців, провідних діячів культури, мистецтв, а також духовних провідників Українського народу;

- збільшення кількості здобувачів освіти, які пишаються своїм українським походженням, громадянством;

- збільшення кількості здобувачів освіти, які подорожують в інші регіони України;

- збільшення кількості підготовлених фахівців з національно-патріотичного виховання;

- збільшення кількості проведених зустрічей здобувачів освіти з борцями за незалежність України у ХХ столітті, ветеранами та учасниками антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях;

- збільшення чисельності громадян, готових до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України;

- збільшення кількості громадян, зокрема, дітей та молоді, залучених до проектів та заходів з національно-патріотичного виховання місцевого, всеукраїнського та міжнародного рівнів, які відповідають ціннісним орієнтирам та індикаторам ефективності Стратегії.

Генеральний директор директорату
інклюзивної та позашкільної освіти

Валентина ХІВРИЧ

Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України
від 16.06.2015 р. № 641
(у редакції наказу Міністерства освіти і науки України
від 29 07 2019 р. № 7038)

ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Підготовлені Заходи спрямовані на розкриття мети, положень і завдань Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. Структура Заходів окреслює напрями і шляхи розвитку національно-патріотичного виховання в освітньому просторі України. Вони розташовані за показниками важливості і значущості – від загальнодержавного рівня до структурних складових освітньої системи та їх науково-методичного забезпечення.

Перший розділ – *Заходи Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді*, які спрямовані на реалізацію Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019, та відповідно Концепції

Другий розділ – *Створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання*. Сюди ввійшли позиції і заходи, які стосуються цілісного підходу до організації і перебігу зазначеного виховання, що включає в себе загально педагогічний і середовищний підхід.

Третій розділ – *Зміст і форми національно-патріотичного виховання*. Ця позиція найбільш об'ємна в документі, повно і детально пропонує заходи у всіх структурних складових освітнього процесу – від дошкілля до підготовки і перепідготовки педагогічних працівників.

Четвертий розділ – *Військово-патріотичне виховання*. В цьому розділі, з огляду на актуальність і важливість теми, розробники вважали за доцільне зібрати і цілісно представити цей аспект національно-патріотичного виховання.

П'ятий розділ – *Інформаційно-комунікаційні технології* (далі – ІКТ) *у забезпеченні національно-патріотичного виховання*. В цьому розділі розкрито актуальність, значення і можливість ІКТ для організації і проведення визначеного Концепцією напрямку виховної діяльності.

Шостий розділ – *Наукове і навчально-методичне забезпечення*. Розділ розкриває, через які науки і навчально-методичні матеріали, підручники, конференції, круглі столи тощо здійснюватиметься увесь комплекс заходів, пропонує у попередніх розділах.

№№ п/п	Назва заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
1	ЗАХОДИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ, КРАЄЗНАВСТВА І ТУРИЗМУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ		
1.1.	Моніторинг стану організації національно-патріотичного виховання у закладах загальної середньої та позашкільної освіти та оцінка заходів (проектів) з національно-патріотичного виховання на відповідність їх Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019	Постійно	МОН, Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді (далі - Укрдержцентр НПВ)
1.2.	Фотовиставка до Дня Соборності «Україна – це ми»	Щорічно	Укрдержцентр НПВ
1.3.	Всеукраїнський конкурс на кращу туристсько-краєзнавчу експедицію учнівської молоді з активним способом пересування «Мій рідний край»	Щорічно	Укрдержцентр НПВ
1.4.	Семинар-практикум для керівників турків військово-патріотичного напрямку та вчителів предмету «Захист Вітчизни» - «Кузня захисників України»	Щорічно	Укрдержцентр НПВ
1.5.	Розроблення та впровадження спеціального курсу для слухачів курсів підвищення кваліфікації закладів післядипломної педагогічної освіти на тему: «Гра «Джура» як основа національної системи з національно-патріотичного виховання»	2019 рік	Укрдержцентр НПВ, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – ІМЗО)
1.6.	Регіональний тренінг-вишкіл для виховників в рамках проекту «Школа виховника Джура»	2020 рік	Укрдержцентр НПВ
1.7.	Участь у проведеному етапі гри «Джура» та підготовчих до них навчально-виховних семінарах	Щорічно	Укрдержцентр НПВ, Головний штаб гри «Сокіл» («Джура»)
1.8.	Сприяння організації та проведенню літніх таборів для куренів	Щорічно	Укрдержцентр НПВ; організації громадського суспільства (далі – ОГС)

1.9.	Проведення Всеукраїнських вишколів з підготовки таборової старшини Всеукраїнського етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	Щорічно	Укдержцентр НПВ; ОГС (за згодою)
1.10.	Проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») (всеукраїнські етапи у різних вікових групах, всеукраїнські збори активістів гри тощо)	Щорічно	Укдержцентр НПВ за підтримки ОГС (за згодою)
1.11.	Фестиваль ватр-представлень роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	Щорічно	Укдержцентр НПВ за підтримки ОГС (за згодою)
1.12.	Моніторинг стану організації Всеукраїнського вишколу «Джура-Прикордонник»	Щорічно	Укдержцентр НПВ спільно з Мінімолодьспортом та Державною прикордонною службою України (за згодою)
1.13.	Всеукраїнська військово-патріотична гра «Воляцький дух»	Щорічно	Укдержцентр НПВ
1.14.	Гра-квест до Дня Конституції України «Фундамент української державності» вихованців гуртків національно-патріотичного виховання	Щорічно	Укдержцентр НПВ за підтримки ОГС (за згодою)
1.15.	Проведення конкурсу «Сурми звитяги»	Щорічно	Укдержцентр НПВ, ГО «Сурми звитяги», інші ОГС (за згодою)
1.16.	Проведення Всеукраїнського Форуму українських патріотичних справ «Ми – українці!»	Щорічно	Укдержцентр НПВ, спільно з НЦІ Українознавства; Українським інститутом національної пам'яті (далі – УІНП), ОГС (за згодою)

1.17.	Всеукраїнський семінар педагогічних працівників - відповідальних за національно-патріотичне виховання в обласних закладах позашкільної освіти та членів обласних штабів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	Щорічно	Укрдержцентр НПВ спільно з ОГС (за згодою)
1.18.	Парад-огляд краших роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») – «Впоряд» до Дня захисника України	Щорічно	Укрдержцентр НПВ за підтримки ОГС (за згодою)
1.19	Участь у навчальних семінарах, тренінгах та вишколах, що проводяться в системі Мінмолодьспорту	Щорічно	Укрдержцентр НПВ, ОГС (за згодою)
1.20.	<p>Проведення всеукраїнських організаційно-масових заходів патріотичного спрямування за туристсько-краєзнавчим напрямом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнська краєзнавча конференція учнівської молоді «Мій рідний край, моя земля очима сучасників» (8-11 кл., студенти); • Всеукраїнська історико -краєзнавча конференція учнівської молоді «Пізнай себе, свій рід, свій народ...» (8-11 кл.); • Всеукраїнська експедиція учнівської та студентської молоді «Моя Батьківщина – Україна» (8-11 кл.); • Всеукраїнський конкурс туристсько-краєзнавчих експедицій «Мій рідний край» (8-11 кл., студенти); • Всеукраїнський збір лідерів учнівського самоврядування закладів загальної середньої та позашкільної освіти (8-11 кл.) 	Постійно	Укрдержцентр НПВ
2.	СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ		
2.1.	<p>Популяризація та широке висвітлення на конференціях, круглих столах, у друкованих засобах, навчально-методичній літературі, особливо у підручниках з історії для усіх рівнів освіти, факти і події, що свідчать про колективну й індивідуальну боротьбу за незалежність України у XX столітті, перелічених у Законі України «Про правовий статус та</p>	Постійно	МОН, органи управління освітою із залученням обласних та Київської міської державних адміністрацій; НАІПН.

	вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті»		заклади вищої освіти (Далі – ЗВО) (за згодою)
2.2.	Впровадження медиаосвіти в закладах загальної середньої освіти, всебічно використовуючи її можливість для підвищення рівня медійної та інформаційної грамотності, патріотичної свідомості та критичного мислення учнівської молоді	Постійно	МОН, НАІПН (за згодою)
2.3.	Здійснення науково-дослідницької та освітньо-просвітницької роботи, яка передбачає відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України (Київська Русь, Велике князівство Литовське, Військо Запорізьке, Гетьманщина, діяльність Українських урядів 1917-1921 років тощо), включно з проведенням фотовиставок, організацією музейних експозицій, проведенням дискусій, круглих столів із застосуванням регіональних традицій, свідчень усної історії національно-визвольної боротьби українського народу	Постійно	МОН, НАІПН (за згодою)
2.4.	Забезпечення проведення тижнів правової освіти, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і місця у суспільстві, можливості реалізації своїх прав у поєднанні з виконанням обов'язків	Постійно	МОН із залученням органів управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій; НАІПН (за згодою)
2.5.	Проведення всеукраїнських нарад осіб, відповідальних за патріотичне виховання в органах управління освіти регіонального та місцевого рівнів	Щорічно	МОН
2.6.	Проводити у закладах освіти спеціальні уроки, конкурси, фестивалі з відзначення Дня української писемності та мови	Щорічно 9 листопада	МОН, із залученням обласних та Київської міської державних адміністрацій
2.7.	Всеукраїнський місячник у рамках проведення міжнародного місячника шкільної бібліотеки «Виховуємо громадянина – патріота України»	Щорічно	МОН, ІМЗО; НАІПН, ДНІПВ України ім. В.О. Сухомлинського

2.8.	Комплектування фондів бібліотек закладів освіти літературою, спрямованою на національно-патріотичне виховання	Постійно	(за згодою) НАПН, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського (за згодою)
2.9.	Залучення учасників освітнього процесу до пошуку, охорони, збереження народної культурної спадщини України (пісні, легенди, перекази тощо)	Постійно	Укрдержцентр НІВ, із залученням обласних та Київської міської державних адміністрацій
ЗМІСТ І ФОРМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ			
Дошкільна освіта			
3.1.			
3.1.1.	Розроблення та апробування парцiальної програми «Україна – наша Батьківщина» для дітей старшого дошкільного віку	2020 рік	Інститут проблем виховання НАПН (за згодою), ІМЗО
3.1.2.	Розроблення методичних рекомендацій щодо залучення батьків до національно-патріотичного виховання дітей	2020 рік	ІМЗО із залученням органів управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій; НАПН (за згодою)
Початкова освіта			
3.2.			
3.2.1.	Проведення моніторингу освітніх та навчальних програм з початкової освіти щодо розширення можливостей формування в учнів патріотичних почуттів, толерантного ставлення до інших народів, які проживають в Україні	2020 рік	МОН, ІМЗО; Інститут педагогіки НАПН (за згодою)
3.2.2.	Розроблення методичних рекомендацій з національно-патріотичного виховання молодших школярів у позаурочній, позакласній роботі, передбачивши теми: <ul style="list-style-type: none"> • мій ролівід; 	Щорічно	МОН, ІМЗО; НАПН (за згодою)

	<ul style="list-style-type: none"> • моя сім'я в історії рідного міста/села; • моє місто/село в історії моєї країни; • національні традиції; • народні промисли; • національні герої; • моя Батьківщина — Україна (державні символи, державні свята); • Україна на карті світу 		
3.2.3.	<p>Проведення виховних годин у формі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зустрічей з волонтерами, учасниками антитерористичної операції (далі — АТО) та операції об'єднаних сил (далі — ООС); • інсценізацій українських народних та сучасних казок; • майстер-класів за участю дітей та батьків з виготовлення сувенірів для бійців Збройних Сил України (далі — ЗСУ) та об'єднаних сил; • лекцій-бесід, у тому числі із залученням представників громадських об'єднань щодо необхідності дотримання у повсякденному житті демократичних принципів 	Постійно	Заклади освіти
3.2.4.	<p>Реалізація виховних проєктів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Рідний край, де ми живемо, Україною зовемо» (літературно-музичні композиції за творами українських дитячих письменників і композиторів); • «Я і моя родина — казковий дивосвіт» (літературно-музичні композиції за творами українських дитячих письменників і композиторів); • «Моя маленька Батьківщина» (презентація виставки творчих робіт дітей та батьків за творами українських дитячих письменників) 	Постійно	ІМЗО із залученням органів управління освітою обласних та Київської
3.2.5.	<p>Застосування в урочний та позаурочний час українських народних рухливих ігор з дітьми різних вікових категорій.</p>	Постійно	ІМЗО із залученням органів управління освітою обласних та Київської

			міської державних адміністрацій
3.2.6.	Проведення конкурсів дитячої зображувальної творчості «Слава українським військовим», «Планета друзьби»	Постійно	Український державний центр позашкільної освіти із залученням органів управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій; НАІПН (за згодою)
3.3.	Базова та повна загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна), фахова передвища освіта		
3.3.1.	Всеукраїнська спартакіада серед військових (військово-морських) ліцеїв та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою з військово-прикладних видів спорту	Травень-червень (щороку)	МОН, Міноборони (за згодою)
3.3.2.	Всеукраїнська нарада з керівниками військових ліцеїв та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою	Травень-червень (щороку)	МОН, ІМЗО; Міноборони (за згодою)
3.3.3.	Всеукраїнський конкурс «Учитель року» у номінації з навчального предмету «Захист Вітчизни»	Раз на два роки	МОН, ІМЗО
3.3.4.	При формуванні змісту навчальних програм і підручників з базових предметів посилення їх національно-патріотичної складової відповідно до Законів України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті»	Постійно	МОН, ІМЗО; Інститут педагогіки НАІПН (за згодою)
3.3.5.	Організація та проведення у закладах освіти заходів, спрямованих на популяризацію української мови як державної	2019 -- 2020 роки	МОН, органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій

3.3.6.	Удосконалення навчальних програм курсів за вибором/факультативів варіативної складової навчальних планів, зокрема з історії та географії рідного краю, розвитку народних промыслів, літературної і суспільно-політичної спадщини краю щодо посилення національно-патріотичного спрямування	Постійно	МОН, ІМЗО, заклади освіти, Інститут педагогіки НАІПН (за згодою)
3.3.7.	Сприяння екскурсійної діяльності здобувачів освіти, поїздки-обміни учнівських і студентських груп, відвідування визначних історичних місць та ознайомлення з пам'ятками української історії та культури різних регіонів України	Постійно	Укреджцентр НІВ, ІМЗО із залученням органів управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, рад директорів ЗВО І-ІІ р.а.
3.3.8.	Розроблення та впровадження тренінгових програм для учнів 9-11 класів: <ul style="list-style-type: none"> • з підвищення рівня правової свідомості «Я і моє право», «Допускаєш корупцію сьогодні – вбиваєш своє завтра»; • з формування навичок самоорганізації «Самі будемо своє життя у рідній країні»; • програми проведення класних виховних годин у формі особистісно-рольових ігор: «Комітет з розвитку громадянського суспільства», «Модель Верховної Ради України», «Модель місцевої ради», «Громадяни і політики» тощо 	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, Інститут соціальної та політичної психології НАІПН (за згодою)
3.3.9.	Проведення волонтерської акції старшокласників «Спільними зусиллями» (8-11 кл.)	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій
3.3.10	Проведення пізнавально-виховного заходу для дітей-переселенців із зони АТО та ООС в рамках Міжнародного дня безневинних дітей – жертв агресії	Щорічно	Інститут проблем виховання НАІПН (за згодою)

3.3.11	Проведення заходів із соціальної адаптації та інтеграції здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій, які вступили у заклади освіти у поточному році.	Щорічно	Інститут психології ім. М. С. Костока НАІПН (за згодою), ІМЗО
3.3.12	Активізація практики волонтерської роботи здобувачів освіти	Постійно	Заклади освіти
3.3.13	Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних заходів з національно-патріотичного виховання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	Постійно	Органи управління освітою обласних, Київської міської державних адміністрацій, заклади професійної (професійно-технічної) освіти
3.3.14	Проведення у закладах професійної (професійно-технічної) освіти тижнів правової освіти, верховенства права, нетерпимості до корупції, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві	Постійно	Органи управління освітою обласних, Київської міської державних адміністрацій, заклади професійної (професійно-технічної) освіти
3.3.15	Проведення заходів національно-патріотичного напрямку за участі учасників АТО та ООС, зокрема створення сучасної традиції вдячності українським воїнам - «Завдяки тобі»	Постійно	Органи управління освітою обласних, Київської міської держадміністрацій, заклади освіти
3.4.	Позашкільна освіта		
3.4.1.	Координація місцевих програм національно-патріотичного виховання з відродженням краєзнавчого руху	2020 рік	НАН, НАІПН (за згодою), Укрдержцентр НІВ, органи управління освіти
3.4.2.	Проведення конкурсів малюнків, оберегів, організація написання листів учасникам АТО та ООС	Постійно	Заклади позашкільної освіти
3.4.3.	Проведення всеукраїнських організаційно-масових заходів патріотичного спрямування за такими напрямками:	Постійно	Заклади позашкільної освіти

<p><i>- еколого-натуралістичний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнський фестиваль «Українська палиниця»; • Всеукраїнський фестиваль «Україна - сад» (1-11 кл.); • Всеукраїнський конкурс з квітникарства і ландшафтного дизайну «Квітуча Україна» (1-11 кл.); • Всеукраїнський юнацький фестиваль «В об'єктиві натураліста» (8-11 кл.); • Всеукраїнський конкурс «Земля — наш спільний дім» (1-11 кл.); • Всеукраїнська дитячо-юнацька еколого-патріотична гра «Паросток» (5-11 кл.); • Всеукраїнський природоохоронний конкурс «Мала річка моєї Батьківщини» (5-11 кл.) <p><i>- дослідницько-експериментальний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнська науково-технічна виставка-конкурс молодіжних інноваційних проєктів «Майбутнє України» (8-11 кл.); • Міжнародна науково-практична конференція учнів-членів Малої академії наук «Україна — очима молодих» (8-11 кл.). <p><i>- науково-технічний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнська виставка-конкурс науково-технічної творчості «наш пошук і творчість — тобі, Україно!» (1-11 кл.); • Всеукраїнський заочний конкурс робіт юних фотоаматорів «Моя країна — Україна!» (1-11 кл.); <p><i>- художньо-естетичний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнський пленер з ужиткового мистецтва «Таланти твої, Україно!» (5-11 кл.); • Всеукраїнська виставка-конкурс декоративно-ужиткового і образотворчого мистецтва «Знай і люби свій край» (5-11 кл.); • Всеукраїнський конкурс «Вишиванка дитячими рукавами» (5-11 кл.); • Всеукраїнської виставки-конкуру «Український сувенір» (5-11 		
--	--	--

	кл.); <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій (5-11 кл.); - <i>військово-патріотичний</i>; • Всеукраїнський вишкіл молодіжних лідерів військово-патріотичного середовища «Школа юних командирів» (8-11 кл., студенти); • Всеукраїнський військово-спортивний вишкільний табір «Щит і меч» 		
Вища освіта			
3.5.1.	Проведення у закладах вищої освіти освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних заходів з національно-патріотичного виховання, прав людини, поновлення експозиції музейних кімнат та музеїв героїко-патріотичного виховання	Постійно	ЗВО
3.5.2.	Проведення науково-практичних конференцій, інтернет-конференцій, семінарів, циклів бесід, лекцій, круглих столів за участю ветеранів війни та військової служби, учасників бойових дій, зокрема АТО/ООС, учасників українського визвольного руху	Постійно	ЗВО
3.5.3.	Участь студентів закладів вищої освіти у благодійних і волонтерських акціях	Постійно	ЗВО
3.5.4.	Надання підтримки національно-патріотичним заходам органів студентського самоврядування	Постійно	МОН, ЗВО
3.5.5.	Проведення конкурсу курсових робіт та наукових публікацій студентів ЗВО з національно-патріотичної тематики	Постійно	ЗВО, НАПН (за згодою)
3.5.6.	Проведення конкурсів студентських есе на тему «Що для мене патріотизм і любов до Батьківщини?»	Щорічно	ЗВО, ІМЗО
3.6.	Підготовка і перепідготовка працівників освіти		
3.6.1.	Розроблення програм підвищення кваліфікації учасників бойових дій, учасників АТО та ООС, внутрішньо переміщених осіб, спрямовану на подолання стереотипів та конфліктів на патріотичному і національному	2020 рік	ІМЗО, ЗВО, ІШТО, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН (за згодою)

	грунті, формуванні свідомої світоглядної патріотичної, державницької позиції		
3.6.2.	Проведення тренінгових занять для педагогічних працівників закладів загальної середньої та позашкільної освіти, методистів інститутів післядипломної педагогічної освіти, методичних кабінетів з питань виховання громадянина –патріота України <ul style="list-style-type: none"> • Всеукраїнська школа для тренерів з патріотичного виховання; • Тренінг із громадянської освіти за програмою «Я — громадянин України»; • Науково-освітній семінар-практикум «Я еко-громадянин України»; • Всеукраїнська науково-практична конференція «Відтворимо ліси разом»; 	Постійно	Інститут проблем виховання НАПН (за згодою), НЕНЦ
3.6.3.	Організація при ІШО експериментальних центрів з розроблення та апробації навчально-виховних інновацій національно-патріотичного спрямування, передбачивши їх активну міжрегіональну взаємодію, обмін інформацією та досвідом роботи	2020 рік	МОН, ІШО, НАПН (за згодою)
3.6.4.	Розробка навчальних модулів: «Вірність і відданість загальнолюдським цінностям як основа патріотичного виховання», «Сучасні методи і технології національно-патріотичного виховання школярів» для педагогічних працівників всіх рівнів освіти та включення до навчальних планів підготовки та перепідготовки педагогів у системі післядипломної освіти	2020 рік	МОН, ЗВО, ІШО, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН (за згодою)
4. ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ			
4.1.	Створення міжшкільних ресурсних центрів, що забезпечуватимуть викладання предмета «Захист Вітчизни»	2020-2021 роки	Місцеві ради, місцеві державні адміністрації, МОН
4.2.	Розроблення посадової інструкції військового керівника, включивши у неї завдання національно-патріотичного виховання	2020 рік	МОН, ІМЗО, ІШО
4.3.	Систематичне оновлення тематичних стендів для кабінетів військової	Постійно	МОН, ІМЗО, ІШО

	підготовки з урахуванням найновіших видів зброї та воєнних стратегій вітчизняної розробки		
4.4.	Здійснення перевірки обладнання приміщень для захисту від військових дій закладів загальної середньої освіти України	2020-2021 роки	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій
4.5.	Здійснення системного підходу у проведенні виховної роботи серед учнів старшої школи щодо їх готовності стати на захист незалежності й територіальної цілісності України та подальшої служби в військах Збройних Сил України через проведення тематичних конкурсів, вікторин, змагань тощо	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, ІМЗО, ІППО, заклади освіти із залученням територіальних відділень ЗСУ, НАПІН (за згодою)
4.6.	Залучення військовослужбовців ЗСУ, учасників АТО та ООС до проведення навчальних занять у закладах загальної середньої освіти із військової підготовки	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, територіальних відділень ЗСУ (за згодою)
4.7.	Організація тренувальних зборів юнаків 10 класу та військово-польові збори 11 класу закладів загальної середньої освіти та професійної (професійно-технічної) освіти на базі військових частин (полігонів).	Постійно	Органи управління освіти обласних та Київської міської державних адміністрацій, територіальних відділень ЗСУ (за згодою)
4.8.	Проведення методичного семінару військових керівників і вчителів фізичної культури, а також класних керівників, вихователів закладів	Щорічно	МОН, ІМЗО, органи управління освіти

	<p>професійної (професійно-технічної) освіти із питань військово-патріотичного виховання здобувачів освіти</p>		<p>обласних та Київської міської державних адміністрацій, територіальних відділень ЗСУ (за згодою)</p>
4.9.	<p>Започаткування підготовки педагогів за інтегрованими спеціальностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вчитель і класний керівник (вихователь); • військовий керівник і вчитель фізичної культури; • військовий керівник і вчитель біології та хімії; • військовий керівник і вчитель фізики; • військовий керівник і вчитель географії; • військовий керівник і вчитель історії; • військовий керівник і керівник гуртка. 	2019 – 2020 роки	МОН, ЗВО
4.10.	<p>Проведення з дітьми та учнівською молоддю на рівні закладу, району, міста: безстрокових акцій «Ми разом», спрямованих на допомогу пораненим військовим (1-11 кл.); благодійної акції «З вірою в серці», спрямованої на підтримку захисників нашої країни, їхніх дітей та родин, медичних працівників і волонтерів, які працюють в зоні ООС (1-11 кл., студенти); мітингу-реквієму на вшанування Героїв Небесної Сотні (1-11 кл, студенти); зустрічей з воїнами-учасниками АТО та ООС «В родинному колі» (1-11 кл.)</p>	Постійно	<p>Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, територіальних відділень ЗСУ (за згодою)</p>
4.11.	<p>Залучення учнів і студентської молоді до участі у заходів «Вахта пам'яті Небесної сотні»</p>	Постійно	<p>Органи управління освіти обласних та Київської міської державних адміністрацій, заклади освіти за участю територіальних відділень ЗСУ (за згодою)</p>

4.12.	<p>Проведення тематичних заходів, присвячених героїчним подвигам українських воїнів, боротьбі за територіальну цілісність і незалежність України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • до Дня пам'яті Героїв Крут • до Дня Героїв Небесної Сотні; • до Дня українського добровольця; • до Дня захисника України; • до Дня Гідності та Свободи 	Щорічно – 29 січня 20 лютого 14 березня 14 жовтня 21 листопада	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, заклади освіти за участю територіальних відділень ЗСУ (за згодою)
4.13.	Проведення змагань з військово-прикладних видів спорту	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, заклади освіти за участю територіальних відділень ЗСУ (за згодою)
4.14.	Проведення літературних заходів із ветеранами АТО/ООС авторами книг про збройну агресію РФ	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, заклади освіти за участю територіальних відділень ЗСУ (за згодою)
4.15.	Зустрічі у колективах закладів усіх рівнів освіти із особами, які перебували у полоні на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областей в рамках акції «Бранці Кремля»	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій, заклади освіти

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ			
5.1.	Забезпечення розміщення цифрових освітніх ресурсів, присвячених національно-патріотичному вихованню, на Національній освітній платформі	2020 рік	ІМЗО, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАІПН (за згодою)
5.2.	Розміщення на YouTube-каналі Укрдержцентру НПВ для дітей і молоді навчально-пізнавальних передач з національно-патріотичної, науково-технічної, еколого-натуралістичної, естетичної, туристично-краєзнавчої тематики	Постійно	Укрдержцентр НПВ із залученням Держкомтелерадіо, Мінінформполітики, УНІП, НАІПН, Спілки журналістів (за згодою)
5.3.	Проведення вебінарів з представленням кращого педагогічного досвіду з національно-патріотичного виховання	Щорічно	НАІПН (за згодою), Укрдержцентр НПВ, ІМЗО
5.4.	Проведення тематичної виставки (у тому числі он-лайн експозиції) фото та архівних документів, що ілюструють становлення та розвиток Української держави	Постійно	Органи управління освітою обласних та Київської міської держадміністрацій, Укрдержцентр НПВ, Центральна дитяча бібліотека, ДНІПБ України ім. В.О. Сухомлинського (за згодою)
5.5.	Створення за участю учнів і студентів в соціальних мережах сторінок туристично-краєзнавчого та національно-патріотичного напрямку «Моє місто», «Моє село», «Мій рідний край» тощо	Постійно	Органи управління освіти обласних та Київської міської держадміністрацій; заклади освіти
5.6.	Створення та поповнення ресурсу «Досвід роботи бібліотек з патріотичного виховання» на веб-порталі ДНІПБ	Постійно	НАІПН, ДНІПБ України ім. В. О. Сухомлинського (за згодою)

НАУКОВЕ І НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

6.1.	Включення питання національно-патріотичного виховання до дослідницьких програм і планів науково-дослідних інститутів та університетів, які охоплювали б зміст загальної середньої та вищої освіти, включаючи і предмети природничо-математичного циклу	Постійно	НАІПН (за згодою), ЗВО
6.2.	Підготовка навчально-методичних посібників та методичних рекомендацій для педагогічних працівників закладів загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, присвячені національним традиціям України	Постійно	ІМЗО; УІНП, НАІПН (за згодою)
6.3.	Проведення всеукраїнського конкурсу рукописів для позашкільних навчальних закладів системи освіти в категорії «Навчальна література» з національно-патріотичного виховання	Щорічно	ІМЗО, Укрдержцентр НПВ
6.4.	Розроблення змістового блоку «Національно-патріотичне виховання учнів» до курсу «Педагогіка вищої школи»	2020 рік	НАІПН (за згодою), ПШО, ЗВО
6.5.	Підготовка для вчителів шкіл методичних рекомендацій «Виховання ціннісних орієнтирів на уроках (ціннісне ставлення до себе, своєї сім'ї, державних символів, держави)»	2020 рік	Інститут проблем виховання НАІПН (за згодою), ІМЗО
6.6.	Підготовка програми і посібника «Видатні українці у боротьбі за незалежну Україну» варіативної складової навчальних планів для закладів загальної середньої освіти	2020 рік	Інститут педагогіки НАІПН (за згодою)
6.7.	Розроблення спецкурсу «Роль школи у національно-патріотичному вихованні учнів» для майбутніх педагогічних працівників	2020 рік	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАІПН (за згодою), ПШО
6.8.	Розроблення методичних рекомендацій для викладачів закладів вищої освіти з реалізації національно-патріотичного виховання серед студентської молоді	2020 рік	Інститут вищої освіти НАІПН (за згодою)
6.9.	Підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти щодо методів реалізації національно-патріотичного виховання у системі вищої освіти	Постійно	Інститут вищої освіти НАІПН (за згодою)
6.10.	Розроблення методичних рекомендацій «Патріотичне виховання	2020 рік	НЕНЦ; НАІПН,

	засобами шкільних бібліотек: методи та підходи», «Національно-патріотичного виховання на прикладі музеїв хліба»		ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (за згодою)
6.11.	Проведення майстер-класів, круглих столів із залученням фахівців-розробників змісту національно-патріотичного виховання, культури, громадських організацій з метою покращення якості проведення позашкільних та позааудиторних виховних заходів класними керівниками, вчителями, адміністрацією закладів освіти	Постійно	МОН, ІМЗО; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН (за згодою)
6.12.	Проведення конференції «Особливості національної ідентифікації дітей та молоді в сучасних соціокультурних умовах»	Щорічно	Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН, Український НМЦ практичної психології та соціальної роботи (за згодою)
6.13.	Проведення семінарів для педагогічних працівників закладів дошкільної освіти та методистів регіональних методичних служб «Система національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку: пріоритети і засоби у контексті історичних викликів сучасності»; «Виховання елементів патріотизму у дітей старшого дошкільного віку засобами автентичних ігор»	Щорічно	Інститут проблем виховання НАПН (за згодою), ІМЗО

Генеральний директор директорату
інклюзивної та позашкільної освіти

Валентина ХІВРИЧ